

Avrikssáttmáli fyrir Havstovuna 2013

VISIÓN

Havstovan skal vera ein virdur og viðurkendur stovnur, sum er ein sjálvsagdur stuðul og samstarvsfelagi hjá øllum við áhuga í havinum.

MISSIÓN

Havstovan skal savna inn vitan, kunna og ráðgeva um livandi tilfeingið í havinum og tess umhvørvi, við skilagóðari gagnnýtslu fyrri eyga.

FYRI AT RØKKA VISIÓNINI SKAL HAVSTOVAN

Vera granskingarstovnur á hægsta vísindaliga støði
Skilja vistfrøðina í føroyskum sjógvi, við bestu gagnnýtslu fyri eyga
Styrkja grundarlagið fyri ráðgeving til myndugleikarnar
Menna samstarvið við fiskivinnuna
Við gjøgnumskygni støðugt at kunna um granskingarúrslit
Vera eitt gott og stimbrandi arbeiðspláss

HAVSTOVAN SKAL UNDIR LÍVFRØÐILIGA BURÐARDYGGUM FORTREYTUM

Gera kanningar av livandi tilfeinginum og tess umhvørvi í føroyskum sjógvi og á havleiðum har føroyska fiskivinnan hevur áhugamál
Menna fiskitøkni og fiskiskap
Kunna landsins myndugleikar, fiskivinnu og almenningin um granskingarúrslit
Ráðgeva um at gagnnýta livandi tilfeingið og tess umhvørvi

INNIHALDSYVIRLIT

INNGANGUR.....	4
1. FRAMHALDANDI VIRKSEMI Á HAVSTOVUNI.....	7
1.1. GRANSKING Á HØGUM VÍSINDALIGUM STØÐI	7
1.1.1. Útbúgving og førleiki hjá starvsfólkunum	7
1.1.2. Skrivlig avrik	8
1.1.3. M.Sc. og Ph.D. verkætlanir.....	8
1.1.4. Dátu góðskutrygging	8
1.1.5. Samstarv við aðrar føroyskar granskingarstovnar	9
1.1.6. Samstarv við granskingarstovnar og ráðgevandi millumlanda stovnar uttanlands.....	9
1.1.7. Verkætlanir	9
1.2. STOVNSMETINGAR	10
1.3. LÍVFRØÐILIGAR, VISTFRØÐILIGAR OG HAVFRØÐILIGAR KANNINGAR	10
1.4. RÁÐGEVING.....	11
1.5. MENNA FISKITØKNI OG NÝGGJAN FISKISKAP	11
1.6. SAMBANDIÐ ÚTEFTIR	12
1.7. ARBEIÐSUMHVØRVI	12
1.7.1. Útbúgving og førleikamenning	12
1.7.2. Trivnaður og arbeiðsumhvørvi.....	13
2. SERLIG ÁHERÐSLUØKI Í 2013	14
2.1. UPPSJÓVARFISKUR	14
2.1.1. Makrelur í føroyskum øki	14
2.1.2. Sild í føroyskum øki	15
2.2. BOTNFISKUR	15
2.2.1. Ráðgeving.....	15
2.2.2. Toskur og hýsa	15
2.2.3. Upsí	15
2.2.4. Longa og brosmá.....	16
2.2.5. Stongdar leiðir og friðað øki.....	16
2.3. HAV OG VISTSKIPANIR	16
2.3.1. Djóraæti á Landgrunninum.....	16
2.3.2. Havfrøði og gróður á Landgrunninum.....	16
2.4. UMSITING	16
2.4.1. Granskingarætlan	16
2.5. TØKNI	17
2.6. SAMSKIFTI	17
3 EFTIRMETING	18
TALVA 1. Afturvendandi virksemi hjá Havstovuni.....	19
TALVA 2. Serlig áherðsluøki 2013.....	20

INNGANGUR

Havstovan er granskingarstovnur undir Fiskimálaráðnum. Stovnurin skal kanna og fylgja gongdini í fiskastovnum, øðrum tilfeingi og tess umhvørvi í føroyskum havøki, umframt har Føroyar hava áhugamál, og við støði í hesum veita ráðgeving sambært lógini um vinnuligan fiskiskap.

Nettojáttanin til Havstovuna í 2012 var íalt 13,04 mió. kr. býtt á rakstrarstøðini: vanligt virksemin 11,987 mió. kr, atburður og ferðing hjá toski 514 tús. kr og fuglakanningarstøð v.m. 539 tús. kr. Afturat virkseminum, fíggað um játtanina á fíggarlógini, eru verkætlanir og annað virksemin, ið er fíggað aðrar vegir, so sum úr granskingargrunnum í Føroyum og uttanlands og frá vinnuni. Hetta virkseminð gav í 2012 eina inntøku upp á 4,4 mió. kr, ið svarar til 34% av samlaða játtanarkarminum og 25% av samlaða fíggarliga virkseminum á Havstovuni. Eisini umsitur Havstovan rannsóknarskipið Magnus Heinason, ið hevði eina játtan í 2012 upp á 10,763 mió. kr, umframt eykajáttan upp á 600 tús. kr.

Virksemið á Havstovuni er býtt í deildirnar Botnfiskadeildin, Uppsjóvardeildin, Umhvørvisdeildin, Tekniska deild, Fuglakanningarstøðin og Umsitingin.

Starvsfólkatalið á Havstovuni er í lötuni 34, harav 1 stjóri, 3 í umsitingini, 15 granskarar og onnur akademisk starvsfólk og 13 biologassistantar og onnur hjálparfólk. Av hesum eru 25 í fóstum starvi, meðan restin er lønt av verkætlanum. Eisini eru 2 parttíðarsett sum prøvatakarar á landingarstøðum. Harumframt telur manningin á Magnusi Heinasyni 14.

Arbeidsøkini á Havstovuni eru víðfevnd. Ein tíðandi partur eru afturvendandi kanningar, ið verða gjørdar á sama hátt ár um ár. Slíkar tíðarseriur eru neyðugar fyri at fáa til vega dagfórda vitan um tilfeingi og tess umhvørvi og fyri at skilja tær náttúrugivnu broytingarnar. Sum dømi kunnu nevast stovnsmetingar og lívfrøðiligar kanningar av fiski og sjófugli, havfrøðiligar kanningar, ætikanningar, vistfrøðiligar kanningar og yngulkanningar. Arbeidið er grundarlag undir árligu tilmælunum, og tað er eisini í hesum

arbeiði, at meginparturin av vitanini um tað livandi tilfeingið og umhvørvið verður fingin til vega.

Afturat hesum kanniingunum ger Havstovan ymiskt tíðaravmarkað arbeiði. Hetta er t.d. granskingarverkætlanir av ymiskum slag, ið vinna ella myndugleikar hava tørv á, tíðaravmarkað áherðslusøki, ið stovnurin ella Fiskimálaráðið meta átrodðandi ella verkætlanir, ið gerast best saman við øðrum granskingarstovnum.

Í lógini um vinnuligan fiskiskap er álagt Havstovuni á hvørjum ári at lata tilmæli um fiskiskap á Landleiðini fyri komandi fiskiár. Eitt av grundarløgnum undirtilmælunum eru stovnsmetingar og veiðihagtøl av botnfiski. So hvørt, sum vitanin økist um vistfrøðiligu viðurskiftini, verður hon tikin við í tilmælunum. Hetta umfatar bæði magakanningar av fiski, viðurskiftini hjá føði í sjónum og atferð hjá fiski. Við at taka inn kunnleika um stovnarnar og umhvørvi teirra, kunnu tilmælini og forsagnirnar gerast betri enn við siðbundnu stovnsmetingunum einsamøllum. Havstovan er væl við í so máta og í tann mun ráðini eru til tað, vil stovnurin leggja orku í hesi viðurskifti, fyri at lata so góð heildartilmæli sum gjørligt úr hondum.

Pelagiska vistskipanin er í broyting, og hetta ávirkar tilgongd og ferðing hjá uppsjóvar fiskastovnunum. Tá samráðast skal um okkara part av hesum tilfeingi, má vitan til. Vitan, ið umfatar fiskastovnarnar sjálvar, umhvørvi teirra og ávirkan frá umhvørvinum á stovnarnar. Væl meira verður nú gjørt við kanningar av útbreiðslu av uppsjóvarfiski, magakanningar og umhvørvinum hjá uppsjóvarfiski í føroyskum sjóki. Arbeiðið viðv. uppsjóvarfiski er nú skipað í egna deild, og fleiri fólk eru sett at taka sær av hesum arbeiðsøkinum, umframt at fólk, ið eru knýtt at øðrum deildum á Havstovuni eisini partvís fáast við arbeiði, ið er tengt at uppsjóvarfiski og -vistskipan.

Summar verkætlanir gerast best saman við øðrum granskingarstovnum. Hetta eru m.a. verkætlanir, ið ikki eru avmarkaðar til føroyskt sjóki, men hava felags áhuga tvørtur um landamørk. Tá finna granskarar í ymiskum londum og granskingarstovnum saman at kanna ávís evni í felag. Hesin móguleikin er øktur munandi, síðani Føroyar fóru í FP7 granskingarsamstarvið hjá ES. Umframt, at slíkar verkætlanir geva Havstovuni nógva fakliga, so eru tær við til at skapa eitt altjóða fakligt netverk, ið stovnurin hevur stóra nyttu av. Eisini húsar Havstovan í løtuni trimum Ph.D. lesandi. Hesi geva eitt virðismikið íkast til vitanarstøðið á stovninum.

Týdningurin av tíðaravmarkaðu verkætlanunum skal ikki undirætast. Tær stuðla undir kjarnuvirksemið á stovninum, eru við til at menna førleikan hjá starvsfólkunum, og tær eru eisini við til at menna granskingarnetverkið úteftir. Eisini fíggarliga, eru tær ein týdningarmikil partur av stovninum. Hinvegin má ansast eftir, at javnvág er ímillum verkætlanirnar og kjarnuvirksemið.

Á granskingarsíðuni er Havstovan væl við og er ein eftirspurdur samstarvspartnari í altjóða verkætlanum og verkætlanum saman við vinnuni. Havstovan hevur seinnu árini gjørt stór framstig í gransking á fleiri økjum. Ritgerðirnar í altjóða mettum faktíðarritum hava verið nógvar, og eisini hevur stórt virksemi verið í kunning og samskifti við føroyska almenningin og vinnuna. Í 2012 vitjaðu samanlagt umleið 280 fólk Havstovuna og finga fyrilestrar ella aðra kunning. Umframt hetta hava starvsfólk frá Havstovuni í 18 førum

vitjað uttanhýsis, har tey hava hildið fyrilestrar og samskift við samanlagt umleið 1000 fólk.

9 javnlíkamettar greinir eru prentaðar í altjóða vísindaligum tíðarritum í farna ári, umframt at uml. 20 aðrar greinir, frágreiðingar og ritgerðir eru skrivaðar. Hetta er tætt við málsetningin um tal av greinum og frágreiðingum. Í 2012 fekk enn ein PhD lesandi á Havstovuni doktaraheiti, grundað á granskning sína á stovninum og í 2013 skulu tvey onnur hava PhD verju.

Havstovan hevur rokkið flestu av málunum, sum vórðu sett í 2012 sáttmálanum. Tó liggja einstøk av málunum á láni.

Tillagað teirri fíggar- og arbeiðsorku, sum Havstovan hevur at ráða yvir, er ein ætlan lögð fyri, hvat serliga áhersla skal leggjast á í 2012. Uppsjóvarfiskur og –vistfrøði fáa høga raðfesting. Ein granskari afturat er settur í starv at taka sær av uppsjóvarfiski. Í vertiðini í summar verður nógv at gera og tá koma fólk inn at arbeiða í avmarkaða tíð við uppsjóvarfisk. Harumframt taka verkætlanarsett fólk sær av eksternt fíggaðum verkætlanum.

Aftast í hesum sáttmála eru sett út nøkur av avrikunum, sum Havstovan hevur sett sær fyri. Talva 1 vísir nøkur langtíðarmál, og talva 2 hvørji mál serliga skulu røkkast í 2012.

1

FRAMHALDANDI VIRKSEMI Á HAVSTOVUNI

1.1. GRANSKING Á HØGUM VÍSINDALIGUM STØÐI

1.1.1. Útbúgving og førleiki hjá starvsfólkunum

Fakligi førleikin hjá starvsfólkunum er sjálvtt grundarlagið undir stovninum. Hesin er alneyðugur fyri, at stovnurin kann virka frameftir, og tað er ein høvuðsuppgáva hjá granskingarstovni sum hesum støðugt at menna hendan partin av virkseminum.

Denturverður lagdur á, at granskingin á Havstovuni er á høgum altjóða støði. Starvsfólkini skulu hava hægstu granskingarútbúgving, og granskingin skal vera fult á hædd við systurstovnarnar í grannalondum okkara. Hetta verður gjørt við, at øll starvsfólkini støðugt hava besta fakliga kunnleika, og at tey støðugt fáa móguleika at mennast fakliga. Móguleikar skulu vera fyri luttøku í altjóða verkætlanum, og starvsfólkini skulu støðugt fáa móguleika at luttaka á fakfundum og relevantum skeiðum eftir tørvi og fíggarorku. Alt eftir útbúgving og fakøki verða starvsfólkini eggjað til samstarv við starvsfelagar innanhýsis og aðrastaðni, og at menna og røkja sítt kontaktnet av starvsfeløgum.

Miðað verður ímóti, at allir teir føstu granskarnir á Havstovuni skulu hava Ph.D. førleika. Teir føstu granskarnir fáa móguleika og verða stuðlaðir í hesum, og hjá nýggjum granskarum verður hesin førleiki í mest móguligan mun kravdur. Tó kann koma fyri, at tað í einstøkum førum ikki er skilagott at hava hetta sum krav.

1.1.2. Skrivlig avrik

Dentur verður lagdur á, at vísindaligu starvsfólkini fáa síni avrik góðskumett og almannakunngjörd í altjóða tíðarritum. Skrivlig avrik – serliga góðskumettar greinir – hava stóran týdning fyri at tryggja fakliga støðið í granskingini, og Havstovan fer at eggja starvsfólkunum til og áleggur teimum tílík avrik. Málið er, at í 2013 skulu 0,7 javnlíkamettar (peer review) greinir latast frá Havstovuni fyri hvønn granskara og hvør einstakur granskari skal í miðal lata úr hondum í minsta lagi eina slíka grein annað hvørt ár ella hava latið tvær greinir fyra tey seinastu árin. Undantak er tó í teimum førum, har granskarar brúka meginpartin av sínari arbeiðstíð til samskið og ráðgeving.

Aðrarfrágreiðingar, sum venda særbeinleiðis til brúkararuttan fyri granskingarumhvørvið, skulu eisini støðugt latast úr hondum. Í miðal skal í minsta lagi ein slík frágreiðing pr. starvsfólk latast úr hondum um árið.

1.1.3. M.Sc. og Ph.D. verkætlanir

M.Sc. og Ph.D. verkætlanir hava stóran týdning fyri Havstovuna. Verkætlanir hava stóran fakligan og mennandi týdning, og harumframt er umráðandi at menna og útbúgva nýggjar granskarar, ikki bara til Havstovuna, men eisini til aðrar partar av føroyska samfelagnum.

Seinastu árin eru fleiri M.Sc. og Ph.D. ritgerðir vardar, har granskingararbeiðið heilt ella lutvíst er gjørt á Havstovuni. Hetta ger Havstovuna til tann fremsta granskingarstovnin í Føroyum á hesum økinum.

Havstovan sær tað sum sína skyldu og íløgu at vera við til at útbúgva ung lesandi og granskarar í havfrøði, havlívfrøði, fiskifrøði og øðrum viðkomandi útbúgvingum. Hetta arbeiði fer at halda fram.

Havstovan hjálpir til at fáa fígging til vega og skal annars, í tann mun tað er neyðugt og gjørligt, stuðla fíggarliga við skipi ella aðrari útgerð.

1.1.4. Dátu góðskutrygging

Álítandi og neyv granskingarúrslit kunnu bert fáast til vega, um taltílfarið, sum verður brúkt, er skjálprógvað og góðskutryggjað í øllum liðum. Havstovan heldur fram við hesum arbeiði við tí fyri eyga at fáa øll úrslit hjá stovninum inn í dátugoymslur, ið lúka hægstu góðskukrøv. Eitt annað endamál við hesum arbeiði er at gera taltílfarið hjá stovninum tøkt hjá øllum starvsfólkunum á stovninum og øðrum.

Hagtøl frá fiskiskapi skulu fáast til vega á besta og tryggasta hátt. Arbeitt verður við at menna talgildar skipanir og at fáa tilfar til vega frá teimum skipanum, sum í dag verða brúktar uttan fyri Havstovuna.

1.1.5. Samstarv við aðrar føroyskar granskingarstovnar

Føroyska granskingarumhvørvið er lítið, og umráðandi er, at tey, sum starvast innan líknandi fakøki, samstarva. Havstovan vil fremja samstarv við aðrar stovnar og granskarar í Føroyum um felags verkætlanir og samskipti innan havgransking.

Havstovan samstarvar við granskarar á Fróðskaparsetri Føroya innan havgransking og undirvísing. Fleiri av granskarunum á Havstovuni eru lektarar á Fróðskaparsetrinum, undirvísa teimum lesandi og vegleiða BS- og PhD-lesandi á Fróðskaparsetrinum.

1.1.6. Samstarv við granskingarstovnar og ráðgevandi millumlanda stovnar uttanlands

Samstarv við útlenskar granskarar er av alstórum týdningi fyri menning av føroyska førleikanum. Dentur verður lagdur á at samstarva í m.ø. ES og norðurlensskum verkætlanum og annars við systurstovnar í londunum kring okkum.

Starvsfólkið tekur aktivan lut í arbeiðsbólkafundum í vísindaligum og ráðgevandi millumlanda stovnum sum t.d. ICES. Havstovan luttekur umframt í formaliseraðum granskingarsamstarvi við Nansen Sentrið í Bergen og við Århus Universitet.

1.1.7. Verkætlanir

Ein partur av virkseminum á Havstovuni er at fremja verkætlanir, sum eru heilt ella partvís leysar av dagligu ásettu granskingini. Hesar kunnu verða gjørdar fyri einstakar partar av vinnuni ella fyri at hækka vitanarstöðið generelt á ávísum økjum. Ein týðandi partur av verkætlanargranskingini verður gjørdur saman við vinnuni. Fíggjarliga stendur hesin parturin av virkseminum, saman við Ph.D. verkætlanunum o.ø., fyri umleið 1/3 av samlaðu virkseminum hjá stovninum.

Verkætlanirnar hava ikki einans fíggjarligan týdning, men hava eisini týdning fyri ta fakligu breiddina á stovninum, samarbeiðið við vinnuna og fyri tilgongd av nýggjum granskarum.

Núttíðargransking verður í stóran mun gjørd tvørtur um landamørk. Fleiri og fleiri granskingarverkætlanir verða gjørdar saman við systurstovnum í øðrum londum. Havstovan hevur seinnu árinu luttikið aktivt í føroyskum og viðkomandi altjóða verkætlanum. Hesum arbeiði vil stovnurin framhaldandi luttaka í. Nú Føroyar hava fingið formaliserað granskingarsamstarv við ES, eru hesir møguleikar øktir munandi, og Havstovan vil saman við øðrum granskingarstovnum arbeiða aktivt fyri størri luttøku í hesum granskingarsamstarvinum.

Havstovan arbeiðir fyri, at føroyskur sjógvur verður brúktur sum granskingarøki í millumlandaverkætlanum innan havfrøði og havvistfrøði.

1.2. STOVNSMETINGAR

Ein týðandi partur av arbeiðinum við stovnsmetingum er at fáa til vega upplýsingar um einstøku árgangirnar í veiðuni, býtt upp á skipabólkar. Hetta arbeiðið verður gjørt bæði fyri botnfiskastovnar og uppsjóvarstovnar og er sera tíðarkrevjandi.

Fyri at gera eina fullfíggjaða stovnsmeting er neyðugt at fáa til vega samlaðu veiðuna í tali og vekt pr. aldursbólkar fyri hvørt fiskaslag. Hesir upplýsingar kunnu fáast við at taka stakroyndir av landaðari veiðu. Til hesar stakroyndirnar hevir Havstovan fólk á landingarstøðum, sum máta longd og vekt av einstøkum fiskum og senda Havstovuni tilhoyrandi nytrur til aldursgreining saman við upplýsingum um fiskifar og veiðuøki. Tilfarið gevur virðismiklar upplýsingar um støddir av teimum einstøku árgangunum, vøkstur, tilgongd og eisini um veiðumynstrið hjá ymisku pørtunum av flotanum.

Afturat hesum upplýsingum frá veiðuni er eisini neyðugt at fáa upplýsingar um fiskastovnar frá rannsóknum við Magnusi Heinasyni og leigaðum skipum. Upplýsingar um stovnarnar av uppsjóvarfiski verða fingnir til vega við akustiskum (ekko-) kanningum og við troling. Hetta verður gjørt í samstarvi við rannsóknarskip úr øðrum londum. Upplýsingar um stovnarnar av botnfiski fáast frá yvirlitstrolingum hjá Magnusi Heinasyni, ið geva okkum eitt mál fyri gongdina í støddini av stovnunum.

1.3. LÍVFRØÐILIGAR, VISTFRØÐILIGAR OG HAVFRØÐILIGAR KANNINGAR

Havstovan hevir seinastu árin gjørt stór framstig í vistfrøðiligari gransking. Hesi eggja til nágreiniligari kanningar, og Havstovan heldur fram við at fáa nýggja vitan til vega á hesum øki, soleiðis at best møgulig gagnnýtsla kann fáast burtur úr vistskipanunum.

Framhaldandi verður fylgt við havfrøðini, og sambandið millum streymar, havklíma og livandi tilfeingið verður kannað.

Havstreymarnir á opnum havi og ávirkanir teirra á sjógvin á Landgrunninum verða kannað víðari.

Geografiska støða Føroya ger, at streymarnir rundan um Føroyar hava stóra ávirkan á m.a. havklímaið í Norðurhøvum. Hildið verður fram við kanningum á hesum øki.

Kannað verður, hvussu orkan verður flutt gjøgnum trofisku liðini frá gróðri til fisk og fugl. Hildið verður fram at kanna liviumstøður og atburð hjá botnfiskasløgnum við m.a. magakanningum og merkiroyndum. Umframt verða nágreiniligar lívfrøðiligar kanningar gjørdar av einstøkum lyklasløgum, t.d. nebbasild, havtasku og gulllaksi. Eisini verður kannað, hvussu broytingar í havumhvørvinum ávirka føroyska upsastovnin. Málið er at fáa vitan til vega, ið ger tað gjørligt at gera eitt vistfrøðilig modell av Landgrunninum.

Framhaldandi kanningar verða gjørdar av sambandinum ímillum havfrøði, æti og vistfrøði hjá pelagiskum fiskastovnum. Kanningar av makreli og sild verða uppraðfestar.

1.4. RÁÐGEVING

Ráðgevingin hjá Havstovuni til myndugleikarnar fellur í tveir partar. Annar er at taka lut sum ráðgevarar í strandalandasamráðingum og í millumlandastovnum sum t.d. NEAFC. Hin parturin er at veita ráðgeving um skilagóða troytan av tilfeinginum í havinum, og verður hon gjørd við støði í lógini um vinnuligan fiskiskap. Tilmælini um umsiting av fiskastovnum verða gjørd í samstarvi millum Havstovuna og ráðgevandi stovnar, t.d. ICES. Siðbundnu tilmælini frá havransóknarstovum og millumlanda vísindastovnum til myndugleikarnar eru grundað á einkultstovnsmetingar. Ásannandi, at betri tilmæli og ráð kunnu latast, um tey eisini eru grundað á heildarmetingar av vistskipanum, hevur ICES gjørt av at broyta mannagongd, soleiðis at slíkar metingar, í tann mun tað er gjørligt, eisini skulu takast við í ráðgevingini. Til hetta krevst, at góð vitan er tøk um vistskipanirnar. Hóast nógv er eftir at fáa greiði á, er vitanin um vistfrøðiligu viðurskiftini á føroyska landgrunninum komin somikið væl áleiðis, at hon í stóran mun kann takast við, saman við vanligu stovnsmetingunum í forsøgnum, í tilmælum frá Havstovuni.

Stór orka verður lögð í at styrkja grundarlagið fyri heildarmetingum av vistskipanum við bestu gagnnýtslu av tilfeinginum fyri eyga. So hvørt sum vitanin um føroysku vistskipanirnar økist, verður hon brúkt í ráðgevingini um, hvussu tilfeingið kann umsitast og brúkast skilabest og í samráðingum um veiðirættindi við onnur lond.

Mannagongdin viðv. vísindaligari ráðgeving um fiskiskap í fiskidagaskipanini verður endurskoðað. Hetta arbeiðið umfatar bæði luttøku í endurskoðan av referansuvirðum og mannagongdum í ICES og endurskoðan av mannagongdunum í føroysku ráðgevingini. Í samstarvi við ICES arbeiðir Havstovan við at finna tey bestu referansuvirðini fyri tosk, hýsu og upsa í føroyskum øki. Havstovan luttekur eisini í arbeiðinum í ICES at finna referansuvirði fyri aðrar stovnar í ICES-økinum. Arbeiðið fer væntandi at halda fram í nøkur ár.

Havstovan veitir ráð viðvíkjandi umhvørvisárinum.

1.5. MENNA FISKITØKNI OG NÝGGJAN FISKISKAP

Havstovan vil framhaldandi vera við í arbeiðinum at menna fiskitøkni og nýggjan fiskiskap saman við vinnuni, í tann mun fíggar- og arbeiðsorkan á stovninum loyvir hesum. Endamálið við tøkniligari menning er at gera føroyska fiskivinnu meira framkomna og effektiva og harvið meira lönandi og kappingarføra. Lyklaorð í hesi menning eru, at fiskiveiðan verður meira orkusparandi og umhvørvisvinarlig. Vegna fíggarumstøður, verður størsti partur av hesum virkseimi framdur sum verkætlanir, ið eru fíggaðar uttan um vanligu játtanina hjá Havstovuni.

1.6. SAMBANDIÐ ÚTEFTIR

Alstórir dentur verður lagdur á at hava so góð viðurskifti sum gjørligt við myndugleikar, vinnu og almenningin, so at Havstovan í hugaheimi teirra kann vera ein natúrligur stuðul og samstarvsfelagi í tí dagliga. Roynt verður at náa hesum máli við

- Støðugt at kunna um granskingarúrslit á ein lætt fatiligan hátt.
- Regluliga at hava kunnandi fundir og samskifti við vinnu og myndugleikar.

Sum liður í hesum arbeiði verður m.a. fylgjandi gjørt:

- Eitt støðugt arbeiði verður gjørt fyri at hava eina livandi og virkna heimasíðu. Fyri at skunda undir at fáa tíðindi út frá stovninum, verður hvørja viku drigið samanum á Havstovuni, har tjakast verður um møguligar tíðindastubbar, ið kunnu leggjast út á heimasíðuna. Hvørja ferð, nýtt tilfar kemur út, fáa fjølmiðlarnir boð við t-posti.
- Granskingarúrslit verða støðugt almannakunngjørd.
- Kunnandi-, tema- og tjakfundir verða hildnir við m.a. Fiskimálaráðið, Vinnunevnd Løgtingsins og vinnufeløgini. Í minsta lagi eina ferð um árið luttekur Havstovan á fundi við vinnuna, har m.a. tjakast verður um granskingarúrslit og hvørjar kanningar, vinnan leggur dent á at fáa gjørdar.
- Framhaldandi verður arbeiði gjørt at náa almenninginum. Miðað verður ímóti einum tiltaki á hvørjum ári, har almenningurin fær høvi at kunna seg við arbeiðið og úrslit. Hesi tiltøk kunnu t.d. haldast á Havstovuni, umborð á Magnusi Heinasyni ella á ráðstevnum.

1.7. ARBEIÐSUMHVØRVI

Ásannandi, at visiðin bert kann náast, um einstøku starvsfólkini trívast og mennast fakliga, verður framhaldandi stórir dentur lagdur á, at arbeiðsumhvøvið á stovninum støðugt er gott. Miðað verður tí ímóti, at einstøku starvsfólkini fáa ábyrgd og arbeiði, ið samsvarar teirra ambítionum og førleika, og at tey kenna, at tey hava móguleika fyri at mennast fakliga. Starvsfólkapolitikkurin hjá Havstovuni skal samsvara almenna starvsfólkapolitikkinum hjá Løgmansskrivstovuni.

1.7.1. Útbúgving og førleikamenning

Fyri at varðveita og menna serkunnleikan og førleikan hjá starvsfólkunum er neyðugt, at dentur verður lagdur á setanarpolitikkinn og áhaldandi førleikamenning. Miðað verður ímóti, at hvørt starvsfólk í miðal brúkar umleið 10% av arbeiðstíðini til førleikamenning.

Við færleikamenning verður meint viðkomandi kunnandi virksemi, t.d. skeiðvirksemi, ráðstevnur, innanhýsis framlögur og fakligur lesnaður.

Fyri at tryggja dygdargott arbeiði, skulu starvsfólk og leiðsla útbúgva og menna seg, soleiðis at tey betur eru før fyri at røkja tær uppgávur, sum eru álagdar teimum, og betur eru før fyri at átaka sær meira fjøltáttaðar arbeiðsuppgávur. Í arbeiðinum at menna einstaka starvsfólkið og at styrkja alla arbeiðsmegina á Havstovuni, skulu regluligar og skipaðar starvsfólkasamrøður gerast millum starvsfólkið og næsta leiðara. Samrøðurnar skulu fara fram eftir lestinum hjá Løgmannsskrivstovuni og miðað verður móti, at tær fara fram á hvørjum ári.

1.7.2. Trivnaður og arbeiðsumhvørvi

Fyri at leiðsla og starvsfólk á betri og munadyggari hátt verða før fyri at røkja tær uppgávur, sum áliggja teimum, skal trygd, trivnaður og menning á arbeiðsplássinum mennast og áhugin fyri arbeiðsuppgávu stímbrota.

Rúmd skal vera fyri bæði arbeiði og heimalívi hjá einstaka starvsfólkinum. Arbeiðið er stórtur partur av gerandisdegnum hjá eini familju. Tí hevur tað stóran týdning, at arbeiði og heimalív sampakka. Heimaarbeiðið skal kunna lata seg gera sambært „Reglugerð fyri tá starvsfólk hjá Havstovuni arbeiða heima“.

Arbeiðið á Havstovuni skal fara fram sambært Arbeiðsumhvørvislóginum. Hetta merkir, at arbeiðsviðurskiftini skulu ráðleggjast, skipast og úttíðast á ein slíkan hátt, at eingin heilsuvandi er, hvørki líkamliga ella sálarliga. Tá ið arbeiðshættir og amboð ella vandamikil evni verða nýtt, skal hetta altíð gerast við atlitum at fyrbygging av vanlukku og øðrum heilsuskaðum av arbeiðinum.

Ein trivnaðarbólkur skal vera á stovninum, sum skipar fyri samansjóvandi tiltøkum og nøgdsemiskanningum. Nøgdsemiskanningar verða gjørdar annað hvørt, næstu ferð í 2013. Trivnaðarbólkurin verður valdur á fyrsta starvsfólkafundi á hvørjum ári. Bólkurin fær árliga eina fíggarliga játtan at arbeiða við.

2

SERLIG ÁHERÐSLUØKI Í 2013

Umframt afturvendandi virksemið, fer Havstovan at avgreiða niðan fyri nevndu tíðaravmarkaðu áherðsluøki í 2013. Hesi kunnu verða partur av longri ætlanum, har ein ávísur partur verður avgreiddur í 2013 ella styttri verkætlanir, ið bert fevna um 2013.

2.1. UPPSJÓVARFISKUR

2.1.1. Makrelur í føroyskum øki

Tað er framhaldandi tørvur á størri vitan um makrel í føroyskum øki. Kanningar verða gjørdar av útbreiðslu, atferð, vøkstri, føði, konditiónum, fitiinnihaldi og nøgdir av makrel-eggum. Tó verður minni dentur lagdur á makrel í ár, samanborið við tey tvey undanfarnu árin. Grundin er millum annað, at tvær verkætlanir um makrel (Makrelur á Landgrunninum og Fiti í makreli) eru lidnar og at meiri áherðsla verður lögð á sildina í føroyskum øki.

- Mars: Kalibrering av MULTPELT 832 trolinum. Kannað verður, hvussu trolid, ið verður nýtt til felags makrelkanningarnar í summar, skverar og gapar, og hvussu lemmarnir standa meðan tóvað verður. Finnur Fríði verður brúktur til arbeiðið.
- Mai: Norðhavssild, makrelur og vistfrøði í Norskahavinum. Samskipað við Ísland, Noreg, ES.
- Mai-juni: Makrelegg í føroyskum sjógvi. Arbeiðið verður gjørt í samstarvi við rannsóknarskip úr Noregi, ES og Íslandi.
- Juli: Yvirlitstroling eftir makreli í føroyskum øki og í syðsta parti av altjóða økinum norðanfyri. Nótaskip verður leigað til kanningarnar. Arbeiðið verður gjørt í samstarvi við íslendingar og norðmenn. Møguliga verður skip úr ES eisini við.

Í allari vertíðini verður makrelur fingið tilvega frá fiskiskipum og Magnusi Heinason til lívfrøðiligar kanningar.

Greiningar av fiskiskapi í føroyskum øki verða gjørdar í samstarvi við russar.

Arbeiði verður gjørt fyri at samskipa yvirlitstrolingarnar betur og fyri at betra um stovnsmetingarnar (fyriskipað av ICES).

2.1.2. Sild í føroyskum øki

Kanningar av sild í føroyskum øki verða øktar munandi, hetta verður m.a. gjørt í sambandi við nýggju verkætlanina “Sildastovnar undir Føroyum”: Stovnar, gýting, vøkstur, útbreiðslaog lívfrøði, bæði á víðum havi og inni við land.

Í tíðarskeiðinum mars-september verða seks smærri túrar gjørdir á landgrunninum og í firðum. Eisini verður sild fingin til vega frá fiskiførum.

Í mai verða gjørdar yvirlitskanningar av norðhavssild og vistfrøði í Norskahavinum, í samstarvi við rannsóknarskip úr Íslandi, Norra, Ruslandi og ES.

Í juli yvirlitskanning av norðhavssild gjørd í Norskahavinum, í sambandi við makrelkanningarnar norðanfyri. Arbeiðið verður gjørt í samstarvi við Ísland og Noreg.

2.2. BOTNFISKUR

2.2.1. Ráðgeving

Í samstarvi við Fiskimálaráðið, verður niðurstøða gjørd viðvíkjandi umsitingarætlanini. Mannagongdir henni viðvíkjandi – og ráðgeving annars – verða dagførdar og staðfestar.

2.2.2. Toskur og hýsa

Støðan við hýsu og toski er óvanlig, við tað at stovnsstødd/veiða hava verið langt undir miðal í umleið sjev ár, sum er tað longsta tíðarskeiðið seinastu umleið fimti árin. Havstovan og Fiskimálaráðið ásanna støðuna og at tørvur er á útgreinandi viðgerð hesum viðvíkjandi.

2.2.3. Upsi

Havstovan tekur lut í reiðskapsroyndum við rist í upsatrolum, í samstarvi við vinnuna.

2.2.4. Longa og brosma

Kanningar verða gjørdar av longu og brosmu í føroyskum øki: Lívfrøði, atferð og fyrri at fáa til vega tilfar, ið kann nýtast til stovnsmetingar.

2.2.5. Stongdar leiðir og friðað øki

Ein dagförd lýsing verður gjørd, saman við øðrum viðkomandi pørtum. Ein meting verður gjørd av týdninginum av stongdum økjum, við atliti at stovnsrøkt.

2.3. HAV OG VISTSKIPANIR

2.3.1. Djóraæti á Landgrunninum

Djóraæti um várið á Landgrunninum, síðani tíðliga í 1990árunum og fram til 2012, verður greinað, við atliti at føðiviðurskiftum hjá fiskalavum og tilgongd einstøku árinum. Møguligar orsøkir til munir ímillum ár verða greinaðar.

2.3.2. Havfrøði og gróður á Landgrunninum

Kanningar kanningarnar av várgróðrinum á Landgrunninum halda fram. Hitamáttarar verða festir á aldumáttararnar hjá Landsverki. Streymmátari verður lagdur út vestanfyrri og eyka kanningar við smábáti eru ætlaðar í hesum øki. Tilfar frá undanfarnum árum verður greinað og í fyrsta umfari verður ein rapport skrivað.

2.4. UMSITING

2.4.1. Granskingarætlan

Havstovan ger eina stutta lýsing av tí granskingarvirksemi, ið er á stovninum í 2013. Havstovan ger uppskot til eina granskingarætlan fyri stovnin fyri árinum 2014 til 2017. Ætlanin verður lögð fyri Fiskimálaráðið.

2.5. TØKNI

Miðað verður ímóti, at leggja øll CTD data í databasu og at skipa hesi data, so at tey eru lætt atkomulig.

2.6. SAMSKIFTI

Havstovan skipar fyri fiskivinnutingi í 2013. Áherðsla verður lögð á botnfisk og umsitingarætlan.

3

EFTIRMETING

Havstovan letur Fiskimálaráðnum tvær uppfylgjandi frágreiðingar um avrik. Ein ávegis frágreiðing verður latin í seinasta lagi 4. juli 2013, og ein endalig frágreiðing verður latin í seinasta lagi 15. januar 2014.

Frágreiðingarnar eru tilfar til tveir eftirmetingarfundir av avrikssáttmálanum.

Tórshavn, tann _____

HAVSTOVAN

Eilif Gaard, stjóri

FISKIMÁLARÁÐIÐ

Rógvi Reinert, aðalstjóri

Talva 1. Afturvendandi virksemi hjá Havstovuni.

Øki	Endamál	Evni	Tiltøk
Gransking	Vera granskingarstovnur á hægsta vísindaliga støði	Skrivlig avrik	1. 0,7 javnlíkamettar greinir pr. granskara 2. 1 frágreiðing pr. starvsfólk
		Ph.D. verkætlanir	3. Í minsta lagi 4 Ph.D. lesandi
Fiskastovnar, vistskipanir og ráðgeving	Fáa til vega upplýsingar um støðuna í høvuðs fiskastovnunum og umhvørvi teirra Veita myndugleikunum ráð um burðardyggja umsiting av fiskastovnunum	Stovnsmetingar, umhvørvisgransking og tilmæli	4. Stovnsmetingar, grundað á veiðuhagtøl og yvirlitskanningar 5. Kanningar av vistskipanum 6. Ráðgeva myndugleikunum um burðardyggja gagnnýtslu av fiskastovnunum og umhvørvi teirra
Samskifti	Við opinleika kunna og samskifta um granskingarúrslit	Vinna, almenningur og fjølmiðlar	7. Árligur fundur við vinnuna 8. Skipa fyri árligum almennum kunningartiltaki 9. Luttaka í min. 4 kunnandi tiltøkum 10. Skráseta vitjanir
		Fiskimálaráðið	11. Tveir fundir við dagsskrá
Arbeiðsumhvørvi	Vera eitt gott og stimbrandi arbeiðspláss	Førleikamenning	12. Uml. 10% av arbeiðstíðini
		Starvsfólkasamrøður	13. Árliga
		Nøgðsemiskanning	14. Annaðhvørt ár. Næstu ferð í 2013

Talva 2. Umframt vanliga virkseimið, eru hesi serligu áherðsluøkini hjá Havstovuni fyri 2013.

Øki	Evni	Endamál	Støða	Mál í 2013	Tiltøk
Lívfrøði og vistfrøði	Makrelur í før. øki	Størri vitan um nøgdir, útbreiðslu, atferð, føði og vøkstur hjá makreli í føroyskum øki	Tørvur á størri vitan um nøgdir, lívfrøði, útbreiðslu, føði, og fitiinnihaldi av makreli í føroyskum sjógvi	Kalibrering og samskipað tilrigging av MULTPELT 832 trolinum Yvirlitskanningar av makreli norðanfyri í summar Lívfrøðiligar kanningar Greiningar av søguligum fiskiskapi	Kalibrering av MULTPELT 832 trolinum (gap, skver og lemmar) Við granskingarkvotu frá FMR verður nótaskip leigað til yvirlitskanningar í juli Kanningar av makreli á túrunum hjá Magnusi Heinasyni og á landingum frá fiskiskipum Greiningar av russiskum fiskiskapi í føroyskum øki
	Sild í før. øki	Størri vitan um stovnar, nøgdir, og lívfrøði hjá sild í føroyskum øki	Ov lítil vitan um sildastovnarnar og lívfrøði hjá sild í føroyskum øki	Útbreiðsla, nøgdir, føði og lívfrøði á føroysku havleiðunum Sildastovnar undir Føroyum: Sildastovnar, lívfrøði og vistfrøði teirra	Samskipað yvirlitskanning saman við Noregi, Íslandi og ES: Útbreiðsla, nøgdir, føði og vistskipanin Sildastovnar undir Føroyum: Innsavning í tíðarskeiðinum mars-september. Greining av stovnum og kanning gýting, vøkstri, útbreiðslu og lívfrøði
	Brosma og longa	Størri vitan um brosmu og longu undir Føroyum	Ov lítil vitan er tøk	Gera eldri tilfar upp og gera neyvari lívfrøðiligar kanningar	Upparbeiðing av eldri tilfari Innsavning av prøvom og kanning av lívfrøði og vistfrøði
	Stongdar leiðir og friðað øki	Endurskoða stongdu leiðirnar og friðaðu økini. Meta um týdningin	Tørvur á heildaryvirliti og meting av týdninginum	Gera dagfórda lýsing	Saman við øðrum viðkomandi pørtum, at gera dagfórda lýsing og meting av týdninginum

	Hav og vistskipanir	Økja vitanina um vistskipanirnar á Landgrunninum og á opnum havi	Tørur á stórri vitan um, hvat stýrir gróðrinum á LG Tørur á stórri vitan um sambandið ímillum gróður, djóraæti og og fiskalavur Tørur á stórri vitan um sambandið millum umhvörvið og fæði & atferð hjá uppsjóvarfiski	Kanna gróður og havfræði á hellingini og Landgrunninum nærri Heildarfatan av sambandinum ímillum havfræði, gróður, djóraæti og fiskalavur á Landgrunninum um várið Samanbera kanningar av sild og makreli við umhvörvi	Gróður og havfræði, við denti á hellingina og LG vestanfyri, verður kannað. Frágreiðing verður skrivað Tilfar frá 1990 árunum og fram til 2012 verður greinað og frágreiðing verður skrivað Havfræði og æti verður kannað á silda- og makreltúrnum
Reiðskapsroyndir	Upsi	Effektivari støddarskiljing í troling eftir upsa	Smáur upsi er í fiskiskapinum á ávísum leiðum	Kanna, í hvønn mun rist kann betra um støddarskiljingina í upsatrolum	Royndir við rist í upsatrolum. Samstarv við vinnuna
Ráðgeving	Umsitingarætlanin	Staðfesting av umsitingarætlan. Endurskoðan av ráðgevingarleistinum	Endurskoðan av umsiting og ráðgeving av botnfiski	Niðurstøða viðv. umsitingarætlanini. Dagføring og staðfesting av mannagongdum	Arbeiðið verður gjørt í samstarvi við Fiskimálaráðið
Umsiting	Granskingarætlan	Uppskot til granskingarætlan, fram til 2017	Tørur er á stuttari lýsing av tørvi og ætlanum	Havstovan lýsir verandi virksemi og ger uppskot fyri árinum 2014-2017	Havstovan lýsir granskingarvirksemið, ið er á stovninum í 2013 og ger uppskot til granskingarætlan fyri árinum 2014-2017. Ætlanin verður gjørd á vári 2013 og lögð fyri Fiskimálaráðið